

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ У ПЕРІОД ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

О. О. НЕПОЧАТЕНКО, доктор економічних наук

М. В. ФІЩЕНКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

М. М. ЯКОВИН, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

З. В. НЕПОЧАТЕНКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет

У статті досліджено стан та окреслено перспективи фінансового забезпечення соціальної сфери в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення України. Особливий акцент зроблено на аналізі сучасної системи соціального захисту ветеранів війни та членів сімей військовослужбовців. Запропоновано пріоритетні напрями державної політики, спрямовані на забезпечення сталості фінансування соціальної сфери, зокрема програм підтримки та реабілітації ветеранів.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист, соціальна сфера, фінансове забезпечення, підтримка ветеранів, воєнний період.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні зумовила безпрецедентне навантаження на державні фінанси та соціальну сферу. Поряд із необхідністю фінансування оборонних потреб держава має забезпечувати належний рівень соціального захисту громадян, зокрема ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення. У воєнний період частка видатків на соціальні програми та пенсійне забезпечення в державному бюджеті України становить близько 11,7 % сукупних видатків, що є значним показником навіть у кризових умовах. Це свідчить про пріоритетність соціальної складової державної політики, яка поступається лише оборонним витратам.

Особливого значення набуває державна підтримка ветеранів війни та членів їхніх родин, адже кількість осіб, які потребують соціальних гарантій, медичної й психологічної допомоги, стрімко зростає. За даними урядових оцінок, після завершення бойових дій чисельність ветеранів може перевищити кілька мільйонів осіб, що потребуватиме створення цілісної, фінансово стійкої та ефективної системи підтримки.

Саме тому дослідження проблем та перспектив фінансового забезпечення соціальної сфери й системи ветеранської підтримки в умовах воєнних викликів і майбутнього відновлення є надзвичайно актуальним і має важливе як наукове, так і практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці здійснили вагомий внесок у розробку теоретичних та прикладних аспектів фінансового забезпечення соціальної сфери. Зокрема, у працях Козарезенко Л., Савченко Н., Кукурудз О., Савчук С. та Коломийчук Н. [1–3] висвітлюються проблеми реалізації соціальної політики та фінансування державних соціальних гарантій в умовах соціально-економічних трансформацій. Дослідження Андріяш В. [4] зосереджені на аналізі соціальної відповідальності держави у забезпеченні соціального захисту населення в умовах війни, при цьому особливий акцент зроблено на взаємозв'язку соціальної відповідальності та державної соціальної політики. Латковський П. [5] розглядає правові аспекти функціонування бюджетної системи у період воєнних дій, наголошуючи на необхідності перерозподілу бюджетних повноважень у процесі фінансового забезпечення соціальної сфери та підтримки ветеранів. Некрасова Л., Бутковська В. [6] вивчають вплив грантових програм підтримки вразливих груп населення на розвиток територіальних громад в умовах війни та відновлення.

Водночас у наукових виданнях тривають дискусії щодо оптимізації ресурсного забезпечення соціальної сфери, підвищення ефективності механізмів соціальної підтримки та розробки нових фінансових інструментів допомоги ветеранам у воєнний період. Незважаючи на наявні напрацювання, означена проблематика залишається недостатньо дослідженою, не має цілісного теоретико-методологічного підґрунтя та комплексного підходу до формування механізмів фінансування в умовах війни. Важливим є й вивчення можливостей адаптації фінансових стратегій до реалій воєнного часу та розробка інструментів ефективного планування ресурсів для потреб повоєнного відновлення.

Методика досліджень. Для наукового розв'язання поставленої мети дослідження застосовано загальнонаукові методи пізнання та аналізу економічних явищ. Теоретико-методологічною основою роботи є праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, що досліджують питання соціального захисту та соціального забезпечення населення, зокрема в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення. У процесі дослідження використано комплекс методів, зокрема: абстрактно-логічний, математичний, порівняльний, монографічний, табличний та метод наукового узагальнення, що дозволяє системно та всебічно оцінити проблематику фінансового забезпечення соціальної сфери та державної підтримки ветеранів.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад і практичних напрямів фінансового забезпечення соціальної сфери та вдосконалення системи державної підтримки ветеранів у період воєнних викликів і повоєнної відбудови України.

Результати досліджень. Соціальна сфера є важливою підсистемою суспільного життя, що об'єднує інститути, механізми і соціальні відносини, спрямовані на забезпечення належного рівня життя населення та створення умов для розвитку й відтворення людського потенціалу. До її ключових складових належать охорона здоров'я, освіта, культура, соціальний захист і соціальне забезпечення. Особливе значення соціальна сфера набуває в умовах воєнних викликів, коли зростає потреба у комплексній державній підтримці окремих

категорій громадян. Серед них ключову роль відіграють ветерани, які потребують системного забезпечення своїх прав і свобод, медичного та психологічного супроводу, соціальної інтеграції та фінансової підтримки. Державні заходи підтримки ветеранів включають правові, фінансові, медичні, психологічні та соціальні компоненти, що сприяють не лише їхній адаптації до цивільного життя, а й зміцненню суспільної стабільності та національної безпеки.

Національна законодавча база України у сфері соціального захисту ветеранів сформована на основі низки нормативно-правових актів, що забезпечують правові гарантії, соціальну підтримку та інтеграцію ветеранів у суспільство. До ключових документів належать: Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (1993 р., із подальшими змінами) [7], який визначає права ветеранів та механізми їх соціальної підтримки; Закон України «Про соціальні послуги» (2019 р.) [8], що регламентує порядок надання державних соціальних послуг; Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [9], який визначає механізми підтримки осіб з інвалідністю, включно з ветеранами. Крім того, нормативно-правове забезпечення діяльності передбачає численні постанови Кабінету Міністрів України, що регламентують порядок надання грошових виплат, медичної допомоги, санаторно-курортного лікування та інших форм підтримки ветеранів.

У міжнародному контексті орієнтирами для України є стандарти та норми, закріплені у Європейській соціальній хартії (переглянута, 1996 р.) [10], яка закріплює право громадян на соціальний захист і медичну допомогу; конвенціях Міжнародної організації праці щодо соціального забезпечення та захисту працівників; резолюціях і рекомендаціях Організації Об'єднаних Націй щодо захисту жертв війни та ветеранів. Важливим джерелом практичних рішень є досвід країн-членів ЄС та НАТО, де сформовані цілісні системи реабілітації, соціальної інтеграції та психологічної підтримки ветеранів.

Табл. 1. Видатки Зведеного бюджету України за основними соціально-безпековими напрямками *

Рік		Видатки зведеного бюджету, всього	в т.ч. за статтями		
			національна безпека і оборона	соціальний захист та забезпечення	підтримка ветеранів
2021	млрд. грн	1844,4	127,5	367,3	—
	структура, %	100,0	6,9	19,9	—
2022	млрд. грн	2705,7	1143,2	426,0	—
	структура, %	100,0	42,2	15,7	—
2023	млрд. грн	4014,8	2097,6	469,3	6,8
	структура, %	100,0	52,2	11,7	0,2
2024	млрд. грн	4488,3	2305,2	464,7	12,3
	структура, %	100,0	51,5	10,4	0,3

Примітка. * – складено авторами за <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>

Аналіз динаміки видатків зведеного бюджету України за 2021–2024 рр. свідчить про суттєву трансформацію бюджетних пріоритетів під впливом воєнних дій. Загальний обсяг видатків упродовж аналізованого періоду зріс більш ніж удвічі – з 1844,4 млрд грн у 2021 р. до 4488,3 млрд грн у 2024 р. Така динаміка відображає як розширення фінансових потреб держави, так і необхідність масштабної мобілізації ресурсів для забезпечення обороноздатності та соціальної стійкості. Національна безпека і оборона стали головним напрямом фінансування. Якщо у 2021 р. їх частка становила лише 6,9 % усіх видатків, то вже у 2022 р. вона зросла до 42,2 %, а у 2023–2024 рр., тобто перевищила половину зведеного бюджету (52,2 % та 51,5 % відповідно). У грошовому вимірі видатки на оборону збільшилися майже у 18 разів – з 127,5 млрд грн у 2021 р. до 2305,2 млрд грн у 2024 р., що свідчить про безумовний пріоритет військових потреб у період активних бойових дій.

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, незважаючи на збереження статусу одного з ключових напрямів, у структурі бюджету поступово скоротилися: з 19,9 % у 2021 р. до 10,4 % у 2024 р. У номінальному вимірі спостерігається зростання обсягів фінансування (з 367,3 до 464,7 млрд грн), однак темпи цього зростання суттєво поступаються динаміці оборонних витрат. Це пояснюється як значним зростанням оборонних витрат, так і обмеженими можливостями бюджету забезпечити належний рівень фінансування соціальних програм у кризових умовах.

Окремим напрямом у 2023–2024 рр. виокремлено підтримку ветеранів, що відображає реакцію держави на стрімке зростання кількості учасників бойових дій. Хоча частка цих видатків у загальному обсязі бюджету поки залишається незначною (0,2 % у 2023 р. та 0,3 % у 2024 р.), їх поява у видатковій структурі свідчить про формування нових соціальних пріоритетів, пов'язаних із реінтеграцією та забезпеченням потреб захисників України.

Таким чином, аналіз бюджетних даних демонструє зміщення державних пріоритетів у бік військової безпеки, що є об'єктивною реакцією на воєнні загрози. Водночас збереження хоча б мінімально стабільного фінансування соціальної сфери та започаткування окремої статті підтримки ветеранів свідчить про намагання держави поєднувати оборонні завдання з базовими соціальними зобов'язаннями перед населенням.

Воєнні дії, що відбуваються в Україні, безпосередньо або опосередковано позначилися на всіх верствах населення: відбулося зниження рівня життя, посилилися міграційні процеси, зокрема внутрішня міграція, а також зросла чисельність соціально вразливих категорій, які потребують підтримки у сфері соціального захисту як з боку держави, так і з боку громадянського суспільства. В умовах війни саме ці групи населення виявилися найбільш уразливими, оскільки вони мають нижчий рівень соціально-економічної захищеності, сильніше відчують вплив зовнішніх чинників і більш схильні до негативних наслідків у разі виникнення ризикових ситуацій. До даної групи населення відносять внутрішньо переміщених осіб, осіб похилого віку, пенсіонерів, сім'ї з дітьми, безробітних, дітей-сиріт, інвалідів та інших [6].

У цьому контексті особливого значення набуває аналіз обсягів державних соціальних виплат, які відображають масштаби та напрями підтримки населення в умовах воєнного стану. З метою більшої наочності розглянемо динаміку обсягів державних соціальних виплат в Україні.

Динаміка соціальних виплат в Україні у 2021–2024 рр. (табл. 2) свідчить про суттєві структурні зрушення, зумовлені насамперед воєнними подіями.

Табл. 2. Динаміка обсягів державних соціальних виплат в Україні, млрд грн*

Вид допомоги	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 до 2021, %
Допомога на проживання ВПО	3,0	53,5	73,2	38,5	13,8 раз
Субсидії на оплату ЖК послуг	33,0	20,2	18,2	28,5	86,4
Допомога малозабезпеченим сім'ям	12,6	13,9	11,4	19,7	156,3
Допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю	14,0	14,8	16,5	19,4	138,6
Пільги на ЖК послуги	12,6	12,3	10,6	13,8	109,5
Допомога при народженні та усиновленні дитини – щомісячна частина	9,5	7,7	7,4	7,3	76,8
Допомога на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях	5,3	5,7	5,6	6,4	120,7
Допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю	4,0	4,5	5,4	5,4	135,0

Примітка. * – складено авторами за даними <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>

Найбільше зростання зафіксовано у сфері підтримки внутрішньо переміщених осіб: обсяги допомоги у 2024 р. перевищили показник 2021 р. у 13,8 рази. Це пояснюється масовим переміщенням населення після початку повномасштабної агресії та відповідним розширенням державних програм підтримки. Станом на 1 січня 2025 року, кількість шукачів тимчасового захисту перевищила 6,9 млн громадян, в тому числі в Україні проживають 3,8 млн внутрішньо переміщених осіб. Фінансова підтримка ВПО включала: щомісячні виплати (2000 грн для дорослих, 3000 грн на дітей та осіб з інвалідністю), компенсацію власникам житла за безоплатне розміщення переселенців (450 грн на особу), а також компенсації роботодавцям за працевлаштування ВПО.

Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг у 2022–2023 рр. демонстрували тенденцію до скорочення, однак у 2024 р. їх обсяг зріс до 28,5 млрд грн (+60,0 % до рівня 2023 р.), що зумовлено підвищенням тарифів і

зростанням витрат домогосподарств. Водночас обсяги допомоги малозабезпеченим сім'ям у 2024 р. перевищили базовий рівень у 1,56 раза, що відображає посилення соціальної вразливості населення.

Зростання фінансування зафіксовано також для виплат особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю (+38,6 %), а також для осіб, які не мають права на пенсію (+35 %). Порівняно стабільною залишалася динаміка пільг на оплату житлово-комунальних послуг (+9,5 %). Натомість допомога при народженні та усиновленні дитини демонструвала стале скорочення (-23,2 % у 2024 р. порівняно з 2021 р.), що корелює з демографічними тенденціями та воєнними ризиками.

Таким чином, у 2021–2024 рр. система соціальних виплат зазнала істотної трансформації: державна підтримка була переорієнтована на найбільш уразливі категорії населення – внутрішньо переміщених осіб, малозабезпечені домогосподарства, багатодітні сім'ї та осіб з інвалідністю. Водночас окремі напрями, зокрема підтримка народжуваності, виявили тенденцію до зниження, що може мати довгострокові соціально-демографічні наслідки.

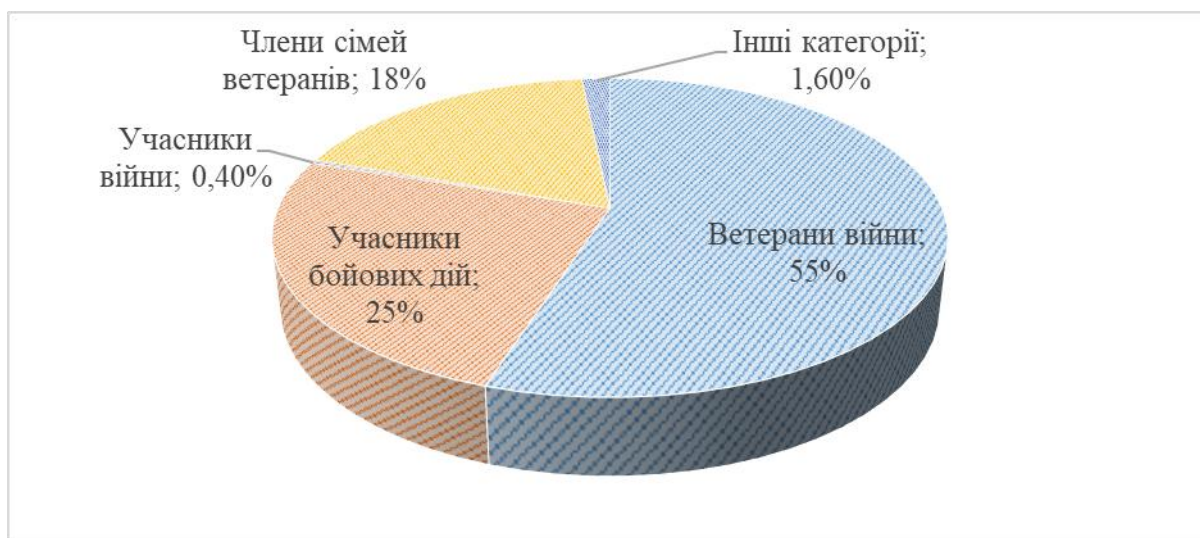
Українська система соціального захисту характеризується складною та розгалуженою структурою, яка охоплює широкий спектр отримувачів та різні форми підтримки. Переважна частина програм має адресний характер, що передбачає орієнтацію на окремі категорії населення. Водночас, у такій моделі неминуче виникають ситуації, коли частина осіб, які фактично потребують допомоги та мають на неї законне право, залишаються поза системою через об'єктивні обставини. Початок повномасштабної війни в Україні у лютому 2022 року посилив зазначені проблеми [11, 12].

У період повномасштабної війни Україна стикається зі стрімким зростанням кількості ветеранів і членів їхніх сімей. Ці питання не менш гостро постануть і в період повоєнного відновлення. Від ефективності державних механізмів соціального захисту, а також належного фінансування залежить не лише добробут цієї категорії громадян, а й формування згуртованого суспільства, відновлення економіки та стійкість держави в довгостроковій перспективі.

Сучасна система соціального захисту ветеранів війни та членів сімей військовослужбовців супроводжується низкою серйозних проблем, про що все частіше заявляють представники цих категорій. Серед найбільш поширених труднощів варто виділити складність і тривалість процедур отримання офіційного статусу, обмежений доступ до гарантованих пільг і компенсацій, недостатню розвиненість механізмів психологічної та медичної реабілітації, а також хронічну нестачу фінансування окремих цільових програм. Додатковим викликом є фрагментарність нормативно-правової бази та відсутність єдиного підходу до координації дій державних органів і органів місцевого самоврядування, що ускладнює надання комплексної допомоги. Такі виклики потребують цілісної та системної державної політики підтримки, що спирається на індивідуальне врахування потреб кожного ветерана і охоплює широкий спектр заходів: від медичного відновлення, фізичної та психологічної реабілітації – до забезпечення житлом, сприяння працевлаштуванню й професійній перекваліфікації. Важливими

складовими є також доступ до протезування, адаптація житлових і робочих просторів для осіб з інвалідністю, розвиток якісних соціальних послуг і стимулювання ветеранського підприємництва [13, 14].

На сьогодні в Україні зареєстровано 1,2 млн ветеранів, а після завершення війни, включно з членами родини, їх кількість зросте до 5–6 млн осіб. Точна кількість УБД у 2025 році не оприлюднена в офіційних джерелах, але експерти оцінюють її в межах 1,1–1,3 мільйона осіб [15]. Структуру учасників ветеранського середовища в Україні розрахуємо на основі даних Пенсійного фонду України [16].

Рис. 1. Структура учасників ветеранського середовища в Україні, %

Примітка: складено авторами за даними [15, 16]

Дані демонструють, що понад три чверті усієї структури (близько 80 %) складають ветерани війни та учасники бойових дій. Це вимагає концентрації фінансових і організаційних ресурсів саме на цих категоріях, не забуваючи при цьому про сімейний вимір підтримки та потреби менших за чисельністю груп. У державному бюджеті на 2025 рік передбачено суттєве зростання видатків на реалізацію програм, спрямованих на забезпечення соціального захисту та реінтеграції ветеранів – понад 5,6 млрд грн. Серед них ключове місце займає державна програма створення мережі фахівців супроводу ветеранів, на яку передбачено 2,9 млрд грн. Окремим напрямом фінансування є підтримка ветеранів із психологічними травмами, психічними та фізичними розладами, для чого заплановано понад 1,7 млрд грн.

Крім того, Український ветеранський фонд Міністерства ветеранів вже два роки надає фінансову підтримку ветеранському підприємництву через конкурсну програму мікрофінансування, яка передбачає відшкодування 20 тис. грн на купівлю товарів та обладнання для ведення власної справи. Доступні низка програм та грантів від Уряду та дотичних міністерств і відомств, якими можуть скористатися ветерани, ветеранки та члени їх сімей, а саме: грант для ветеранів та членів їхніх сімей «Є-РОБОТА» в розмірі 250,000 – 1 000 000 грн; грант на власну справу до 250 тис грн; грант на сад – до 400 тис. грн за га;

грант на переробне підприємство до 8 млн грн; грантова підтримка українським технологічним стартапам та малим і середнім підприємствам. Таке ресурсне забезпечення покликане сприяти реабілітації, соціалізації та подоланню основних викликів, із якими стикається ветеранська спільнота [17].

Висновки. У сучасних умовах пріоритетним завданням державної політики є формування механізмів, які забезпечать сталість фінансування соціальної сфери, зокрема програм підтримки ветеранів. Ефективність реалізації таких завдань значною мірою визначається здатністю уряду інтегрувати інструменти багаторічного бюджетного планування, диверсифікації джерел надходжень та раціонального використання ресурсів.

Доцільним видається запровадження середньострокового бюджетного планування із закріпленням захищених статей видатків на соціальні гарантії та ветеранські програми. Такі видатки повинні мати статус мінімально гарантованих і не підлягати скороченню навіть у випадках необхідності перерозподілу ресурсів на надзвичайні потреби. Перспективним напрямом є створення спеціалізованого цільового фонду з чітко визначеними джерелами – надходження від спеціальних податків, міжнародних грантів чи інвестиційних програм. Використання коштів такого фонду має здійснюватися за прозорою моделлю, орієнтованою на фінансування проєктів у сфері реабілітації, житлового забезпечення та освіти ветеранів. Ефективним механізмом у цьому контексті може стати співфінансування, що передбачає синергію державних і місцевих бюджетів, донорських ресурсів і приватних інвестицій.

Окремого значення набуває випуск державних соціальних облігацій, здатних забезпечити довгострокове фінансування проєктів соціальної інфраструктури. Важливим кроком є також створення єдиного цифрового реєстру ветеранів та внутрішньо переміщених осіб, що сприятиме уникненню дублювання виплат і забезпечить більш адресний характер соціальної підтримки. Використання електронних сервісів у сфері соціальної політики підвищить ефективність доступу до послуг і рівень прозорості фінансових потоків.

Значна роль у забезпеченні сталості фінансування належить органам місцевого самоврядування. Передача частини повноважень із реалізації соціальних програм на місцевий рівень за умови збереження державних гарантій сприятиме підвищенню гнучкості та оперативності реагування на потреби громад. Водночас механізм надання дотацій має супроводжуватися суворими вимогами до звітності, а розвиток місцевих інструментів соціального страхування дозволить зміцнити систему підтримки ветеранів та їхніх родин.

Таким чином, сталість фінансування соціальної сфери може бути досягнута лише за умови комплексного підходу, що передбачає поєднання інституційних і фінансових інновацій, широке використання цифрових технологій та активну участь як державних, так і недержавних суб'єктів у реалізації соціальної політики.

Література:

1. Козарезенко Л. В., Савченко Н. Г., Кукурудз О. М. Фінансове забезпечення державних соціальних гарантій в умовах соціально-економічних

трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4598> (дата звернення 17.09.2025).

2. Козарезенко Л. Фінансова складова соціального захисту населення України в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3058/3094> (дата звернення 16.09.2025).

3. Савчук С. В., Коломийчук Н. М. Фінансові аспекти реалізації соціальної політики України в умовах військового стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3. С. 118-122.

4. Андріяш В. Соціальна відповідальність держави в сфері забезпечення соціального захисту населення в умовах війни в Україні. Публічне управління та місцеве самоврядування. 2023. № 2. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/308/275> (дата звернення 10.09.2025).

5. Латковський П. П. Фінансова політика в умовах військового стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. №1. С. 223–227.

6. Некрасова Л.А., Бутковська В.В. Вплив грантових програм підтримки вразливих груп населення на розвиток територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3994> (дата звернення 14.09.2025).

7. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 р. № 3551-ХІІ (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 25.09.2025).

8. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 18. Ст. 73 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 25.09.2025).

9. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України (зі змінами, внесеними Законом № 2249-VIII від 19.12.2017). Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 21 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 16.09.2025).

10. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія Ради Європи від 03.05.1996 [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 16.09.2025).

11. Дослідження. Ефективне охоплення та бар'єри у доступі до системи соціального захисту в Україні [Електронний ресурс]. URL: <https://www.unhcr.org/ua/media/doslidzhennya-efektyvne-okhoplennya-ta-bar-yeru-u-dostupi-do-sistemy-sotsialnoho-zakhystu-v> (дата звернення: 17.09.2025).

12. Сивульська Н. М., Славкова А. А. Соціальний бюджет України: основні тенденції останніх років та реалії під час війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59 [Електронний ресурс]. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3520> (дата звернення: 12.09.2025).

13. Системи соціальної підтримки ветеранів: Хорватія, Ізраїль, Велика Британія, Сербія та Данія: аналітична записка / за заг. ред. Д. Султангалієва, Л. Галан. Київ, 2023. 104 с.

14. Комплексна програма підтримки ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України та деяких інших категорій осіб [Електронний ресурс]. URL: <https://city-adm.lviv.ua/portal/public-information/prohramy-pidtrymky-rodyn-zahyblykh-uchasnykiv-ato-oos/> (дата звернення: 20.09.2025).

15. Скільки в Україні учасників бойових дій? [Електронний ресурс]. URL: <https://izum.ua/skilky-v-ukrayini-uchasnykiv-bojovyh-dij/> (дата звернення: 20.09.2025).

16. Звіт про чисельність ветеранів війни та жертв нацистських переслідувань станом на 01.01.2025 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pfu.gov.ua/2170777-zvit-pro-chyselnist-veteraniv-vijny-ta-zhertv-natsystskyh-peresliduvan-standom-na-01-01-2025/> (дата звернення: 16.09.2025).

17. Шуляк О. У бюджеті на 2025 рік передбачені суттєві видатки на сферу підтримки ветеранів війни [Електронний ресурс]. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/254065.html (дата звернення: 21.09.2025).

References:

1. Kozarezenko, L. V., Savchenko, N. H., & Kukurudz, O. M. (2024). Financial support for state social guarantees under socio-economic transformations. *Economy and Society*, (66). Retrieved September 17, 2025, from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4598>. [in Ukrainian].

2. Kozarezenko, L. (2024). The financial component of social protection in Ukraine under martial law. *Efficient Economy*, (2). Retrieved September 16, 2025, from <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3058/3094>. [in Ukrainian].

3. Savchuk, S. V., & Kolomiychuk, N. M. (2022). Financial aspects of implementing Ukraine's social policy under martial law. *Digital Economy and Economic Security*, (3), 118–122. Retrieved September 20, 2025, from <https://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/141/129>. [in Ukrainian].

4. Andriiash, V. (2023). The social responsibility of the state in ensuring social protection during wartime in Ukraine. *Public Administration and Local Government*, (2). Retrieved September 10, 2025, from <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/308/275>. [in Ukrainian].

5. Latkovskiy, P. P. (2022). Financial policy under martial law. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, (1), 223–227. Retrieved September 21, 2025, from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/44.pdf>. [in Ukrainian].

6. Nekrasova, L. A., & Butkovska, V. V. (2024). Impact of grant support programs for vulnerable population groups on the development of territorial communities. *Economy and Society*, (62). Retrieved September 14, 2025, from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3994>. [in Ukrainian].

7. Law of Ukraine “On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection” (October 22, 1993, No. 3551-XII, as amended). Retrieved September 25, 2025, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>. [in Ukrainian].

8. Law of Ukraine “On Social Services” (January 17, 2019, No. 2671-VIII). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (18), Article 73. Retrieved September 25, 2025, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>. [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine “On the Fundamentals of Social Protection of Persons with Disabilities in Ukraine” (as amended by Law No. 2249-VIII, December 19, 2017). Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR, (21). Retrieved September 16, 2025, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>. [in Ukrainian].
10. European Social Charter (Revised). (1996, May 3). Council of Europe. Retrieved September 16, 2025, from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text. [in Ukrainian].
11. Research: Effective Coverage and Barriers to Access to the Social Protection System in Ukraine. (2023). UNHCR. Retrieved September 17, 2025, from <https://www.unhcr.org/ua/media/doslidzhennya-efektyvne-okhoplennya-ta-bar-yery-u-dostupi-do-systemy-sotsialnoho-zakhystu-v>. [in Ukrainian].
12. Syvulska, N. M., & Slavkova, A. A. (2024). The social budget of Ukraine: Key trends of recent years and realities during the war. *Economy and Society*, (59). Retrieved September 12, 2025, from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3520>. [in Ukrainian].
13. Sultangaliev, D., & Galan, L. (Eds.). (2023). Social support systems for veterans: Croatia, Israel, the United Kingdom, Serbia, and Denmark (Analytical note). Kyiv: PRYNCYP Analytical Center. [in Ukrainian].
14. Comprehensive Program for Supporting War Veterans, Families of Deceased (Fallen) Defenders of Ukraine, and Certain Other Categories. (2024). Lviv City Council. Retrieved September 20, 2025, from <https://city-adm.lviv.ua/portal/public-information/prohramy-pidtrymky-rodyn-zahyblykh-uchasnykiv-ato-oos/> [in Ukrainian].
15. How Many Combatants Are There in Ukraine? (2024). Izum.ua. Retrieved September 20, 2025, from <https://izum.ua/skilky-v-ukrayini-uchasnykiv-bojovyh-dij/> [in Ukrainian].
16. Report on the Number of War Veterans and Victims of Nazi Persecution as of January 1, 2025. (2025). Pension Fund of Ukraine. Retrieved September 16, 2025, from <https://www.pfu.gov.ua/2170777-zvit-pro-chyselnist-veteraniv-vijny-ta-zhertv-natsystskyh-peresliduvan-stanom-na-01-01-2025/> [in Ukrainian].
17. Shuliak, O. (2024). The 2025 budget provides significant expenditures for the sphere of veteran support. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved September 21, 2025, from https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/254065.html. [in Ukrainian].

Annotation

Nepochatenko O. O., Fishchenko M. V., Yakovyn M. M., Nepochatenko Z. V. Financial support for the social sector and veterans during times of military challenges

The full-scale war in Ukraine has presented the state with the extremely difficult task of simultaneously financing defense needs and ensuring an adequate level of social protection for the population, in particular veterans, internally displaced persons, low-income families, and persons with disabilities. In this context, research

into financial mechanisms for supporting the social sphere and veteran programs is extremely relevant for the formation of effective and sustainable state policy in both the war and post-war periods. The relevance of the topic is determined by the need to ensure comprehensive social protection in crisis conditions and to increase the role of state and local institutions in supporting vulnerable groups of the population, as well as integrating veterans into society and the economy.

The purpose of the research is to analyze the current state of social sector financing in Ukraine amid military challenges, determine the effectiveness of support programs for veterans and other vulnerable groups, and develop recommendations for improving the sustainability and transparency of social policy. To achieve this goal, the following tasks were set: to assess the dynamics of consolidated budget expenditures on social and veteran programs in 2021–2024; to determine the priorities of state financing during the war period; to identify problematic aspects of the veteran support system; analyze international experience in the social integration and rehabilitation of veterans; propose ways to improve financial mechanisms for social support.

The results of the research showed that in 2021–2024, Ukraine's consolidated budget underwent a significant transformation – there was a significant increase in defense spending, while nominal social spending remained stable. Social policy priorities shifted towards supporting the most vulnerable groups of the population, in particular internally displaced persons, low-income families, and persons with disabilities. The growing need for social protection among veterans led to the introduction of separate programs for financial, psychological, and medical support. The main problems of the system have been identified: the complexity of procedures for obtaining veteran status, limited access to benefits, insufficient funding, and poor coordination between authorities.

The findings point to the need for a comprehensive approach to social policy that combines state and local resources, international assistance, and digital tools, including trust funds, co-financing mechanisms, social bonds, and an electronic register of veterans and internally displaced persons. The introduction of medium-term budget planning and the development of programs to support veteran entrepreneurship will contribute to greater efficiency, transparency, and sustainability in the social sphere during wartime and post-war recovery.

Key words: social policy, war veterans, social protection, budget financing, internally displaced persons, military challenges